

Κεφάλαιο 2:

Τυπικές γλώσσες

Τυπικές γλώσσες (i)

Βασικές έννοιες

- ▶ Αλφάβητο Σ
- ▶ Σύμβολο a
- ▶ Συμβολοσειρά α
- ▶ Μήκος συμβολοσειράς $|\alpha|$
- ▶ Σύνολο συμβολοσειρών μήκους n Σ^n
- ▶ Σύνολο όλων των συμβολοσειρών

$$\Sigma^* = \bigcup_{n=0}^{\infty} \Sigma^n$$

Τυπικές γλώσσες (ii)

Βασικές έννοιες (συνέχεια)

- ▶ Κενή συμβολοσειρά ϵ
- ▶ Παράθεση συμβολοσειρών $\alpha\beta$
- ▶ Παράθεση συμβολοσειράς με τον εαυτό της
$$\alpha^0 = \epsilon$$
$$\alpha^{n+1} = \alpha\alpha^n$$
- ▶ Πρόθεμα, επίθεμα, υποσυμβολοσειρά

Τυπικές γλώσσες (iii)

Βασικές έννοιες (συνέχεια)

▶ Γλώσσα

$$L \subseteq \Sigma^*$$

▶ Ένωση γλωσσών

$$L_1 \cup L_2 = \{ \alpha \mid \alpha \in L_1 \vee \alpha \in L_2 \}$$

▶ Παράθεση γλωσσών

$$L_1 L_2 = \{ \alpha \beta \mid \alpha \in L_1 \wedge \beta \in L_2 \}$$

▶ Παράθεση γλώσσας με τον εαυτό της

$$\begin{aligned} L^0 &= \{ \epsilon \} \\ L^{n+1} &= L L^n \end{aligned}$$

▶ Κλείσιμο ή άστρο του Kleene

$$L^* = \bigcup_{n=0}^{\infty} L^n \qquad L^+ = L L^*$$

Τυπικές γλώσσες (iv)

Γεννητικά μοντέλα

▶ Γραμματική $G = (T, N, P, S)$

▶ T : τερματικά σύμβολα

a

▶ N : μη τερματικά σύμβολα

A

▶ P : κανόνες παραγωγής

$\alpha \rightarrow \beta$

▶ S : αρχικό σύμβολο

▶ Παραγωγές: αν $\alpha, \beta, \gamma, \delta \in (T \cup N)^*$

και $(\alpha \rightarrow \beta) \in P$

τότε $\gamma\alpha\delta \Rightarrow \gamma\beta\delta$

▶ Γλώσσα: $L(G) = \{ \alpha \in T^* \mid S \Rightarrow^+ \alpha \}$

Τυπικές γλώσσες (v)

Ιεραρχία Chomsky

- ▶ Τύπου 0: όλες οι γραμματικές, $\alpha \rightarrow \beta$
- ▶ Τύπου 1: γραμματικές με συμφραζόμενα (context-sensitive), $\alpha \rightarrow \beta$ με $|\alpha| \leq |\beta|$
- ▶ Τύπου 2: γραμματικές χωρίς συμφραζόμενα (context-free)
 $A \rightarrow \beta$
- ▶ Τύπου 3: κανονικές γραμματικές (regular)
 $A \rightarrow aB$ ή $A \rightarrow a$
- ▶ Ειδική περίπτωση: γλώσσες που παράγουν την κενή συμβολοσειρά

Τυπικές γλώσσες (vi)

Αναγνωριστές

- ▶ Τύπου 0: μηχανή Turing
- ▶ Τύπου 1: γραμμικά περιορισμένη μηχανή Turing
- ▶ Τύπου 2: αυτόματα στοίβας (push-down automata)
 - ▶ Χρήσιμα στη συντακτική ανάλυση
- ▶ Τύπου 3: πεπερασμένα αυτόματα (finite automata)
 - ▶ Χρήσιμα στη λεκτική ανάλυση

Κανονικές γλώσσες (i)

▶ Κανονικές γραμματικές

- ▶ Μόνο κανόνες $A \rightarrow aB$ ή $A \rightarrow a$
- ▶ ισοδύναμα $A \rightarrow Ba$ ή $A \rightarrow a$

▶ Κανονικές εκφράσεις (regular expressions)

- ▶ Κενή συμβολοσειρά: ϵ
- ▶ Κάθε σύμβολο του Σ : a
- ▶ Παράθεση δύο κανονικών εκφράσεων: (rs)
- ▶ Διάζευξη δύο κανονικών εκφράσεων: $(r|s)$
- ▶ Κλείσιμο (ή άστρο) Kleene: (r^*)

▶ Συντομογραφίες:

- ▶ απαλοιφή περιττών παρενθέσεων
- ▶ $r^+ [a_1, a_2, \dots, a_n] [a_1 - a_2] r? \dots$

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

$[0-9]^+$

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

$[0-9]^+$

- ▶ Αριθμητικές σταθερές χωρίς πρόσημο στη C

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

$[0-9]^+$

- ▶ Αριθμητικές σταθερές χωρίς πρόσημο στη C
 - ▶ ακέραιο μέρος που *δεν* αρχίζει με μηδέν, εκτός αν είναι μηδενικό

(γιατί;)

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

$[0-9]^+$

- ▶ Αριθμητικές σταθερές χωρίς πρόσημο στη C
 - ▶ ακέραιο μέρος που *δεν* αρχίζει με μηδέν, εκτός αν είναι μηδενικό

(γιατί;)

$([1-9][0-9]^*|0)$

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

$[0-9]^+$

- ▶ Αριθμητικές σταθερές χωρίς πρόσημο στη C
 - ▶ ακέραιο μέρος που *δεν* αρχίζει με μηδέν, εκτός αν είναι μηδενικό
 - ▶ προαιρετικά: υποδιαστολή και κλασματικό μέρος

(γιατί;)

$([1-9][0-9]^*|0)$

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

$[0-9]^+$

- ▶ Αριθμητικές σταθερές χωρίς πρόσημο στη C
 - ▶ ακέραιο μέρος που *δεν* αρχίζει με μηδέν, εκτός αν είναι μηδενικό
 - ▶ προαιρετικά: υποδιαστολή και κλασματικό μέρος

(γιατί;)

$([1-9][0-9]^*|0)(\.[0-9]^+)?$

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

$[0-9]^+$

- ▶ Αριθμητικές σταθερές χωρίς πρόσημο στη C
 - ▶ ακέραιο μέρος που **δεν** αρχίζει με μηδέν, εκτός αν είναι μηδενικό
 - ▶ προαιρετικά: υποδιαστολή και κλασματικό μέρος
 - ▶ προαιρετικά: εκθέτης με ή χωρίς πρόσημο

(γιατί;)

$([1-9][0-9]^*|0)(\.[0-9]^+)?$

Κανονικές γλώσσες (ii)

Παραδείγματα κανονικών εκφράσεων

- ▶ Ακέραιες σταθερές χωρίς πρόσημο στην Pascal
 - ▶ ένα ή περισσότερα δεκαδικά ψηφία

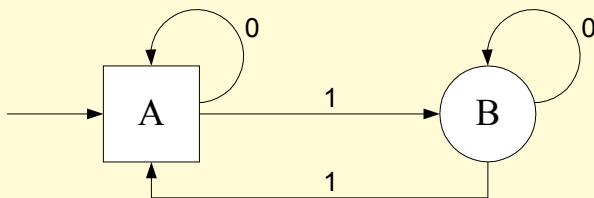
$[0-9]^+$

- ▶ Αριθμητικές σταθερές χωρίς πρόσημο στη C
 - ▶ ακέραιο μέρος που *δεν* αρχίζει με μηδέν, εκτός αν είναι μηδενικό
 - ▶ προαιρετικά: υποδιαστολή και κλασματικό μέρος
 - ▶ προαιρετικά: εκθέτης με ή χωρίς πρόσημο

(γιατί;)

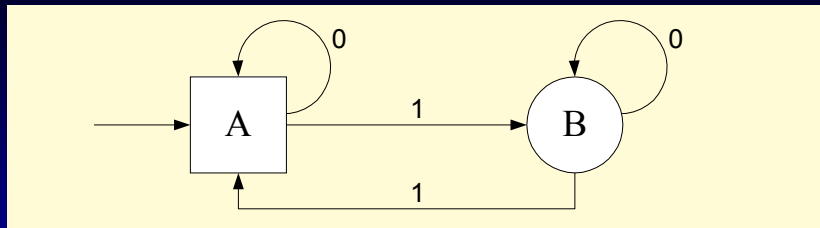
$([1-9][0-9]^*|0)(\.[0-9]^+)?((E|e)(+|-)?[0-9]^+)?$

Πεπερασμένα αυτόματα (i)

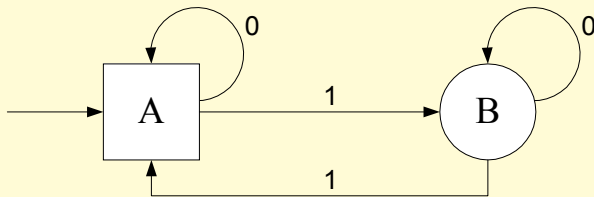
- ▶ Καταστάσεις και μεταβάσεις
- ▶ Ντετερμινιστικά (ΝΠΑ), μη ντετερμινιστικά (ΜΠΑ) και ΜΠΑ με κενές μεταβάσεις (ΜΠΑ-ε)
- ▶ Αρχική κατάσταση, τελικές καταστάσεις

Πεπερασμένα αυτόματα (ii)

► Ποια γλώσσα αναγνωρίζει;

Πεπερασμένα αυτόματα (ii)

- ▶ Ποια γλώσσα αναγνωρίζει;
- ▶ Τη γλώσσα των συμβολοσειρών που αποτελούνται από 0 και 1 και περιέχουν άρτιο αριθμό 1

Κανονικές γλώσσες, ανασκόπηση

Αναγωγές και ισοδυναμίες

- ▶ κανονική γραμματική \Rightarrow ΜΠΑ- ϵ
- ▶ ΜΠΑ- ϵ \Rightarrow κανονική γραμματική

- ▶ κανονική έκφραση \Rightarrow ΜΠΑ- ϵ
- ▶ ΜΠΑ- ϵ \Rightarrow κανονική έκφραση

- ▶ ΜΠΑ- ϵ \Rightarrow ΝΠΑ
- ▶ Ελαχιστοποίηση ΝΠΑ

Κεφάλαιο 3:

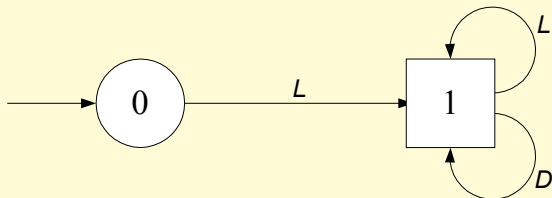
Λεκτική ανάλυση

Λεκτική ανάλυση

- ▶ **Λεκτικές μονάδες (tokens)**
- ▶ Αναγνωρίζονται με **πεπερασμένα αυτόματα** που:
 - ▶ διαβάζουν ενδεχομένως περισσότερους χαρακτήρες
 - ▶ οπισθοδρομούν αν χρειαστεί
 - ▶ διαθέτουν έξοδο που χρησιμοποιείται στη συντακτική ανάλυση
- ▶ Ειδικός συμβολισμός: **διαγράμματα μετάβασης**

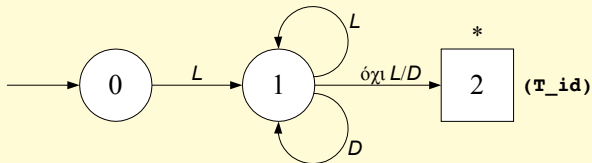
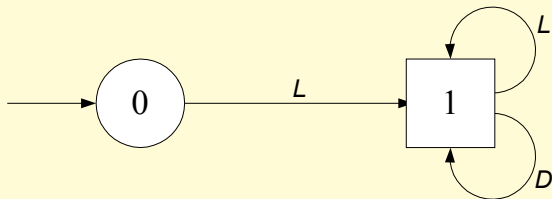
Διαγράμματα μετάβασης (i)

► Αναγνωριστικά της Pascal

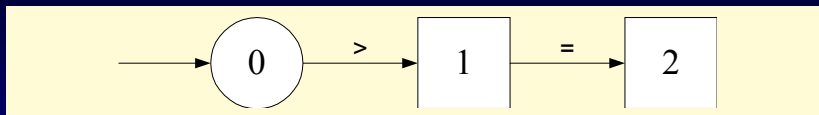
Διαγράμματα μετάβασης (i)

► Αναγνωριστικά της Pascal

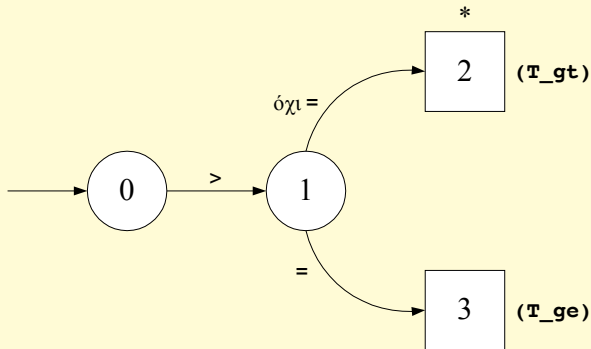
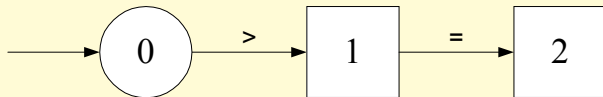
Διαγράμματα μετάβασης (ii)

► Τελεστές $>$ και \geq

Διαγράμματα μετάβασης (ii)

► Τελεστές $>$ και \geq

Κατασκευή του ΛΑ (i)

- ▶ Καταγραφή και ταξινόμηση **χαρακτήρων**
 $mapping : (ASCII \cup \{EOF\}) \rightarrow \Sigma$
- ▶ Καταγραφή και ταξινόμηση **λεκτικών μονάδων**
 - ▶ Κωδικοποίηση λεκτικών μονάδων
 - ▶ Ακολουθία χαρακτήρων (lexeme)
- ▶ Σχεδίαση του διαγράμματος μετάβασης
- ▶ Υλοποίηση του λεκτικού αναλυτή

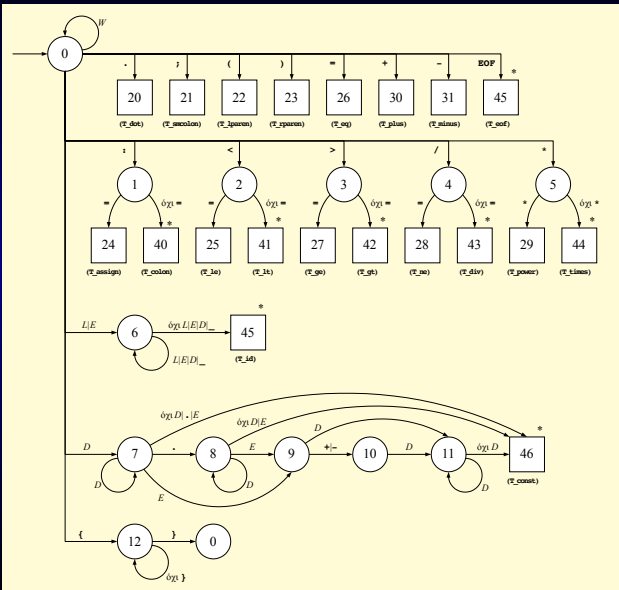
Κατασκευή του ΛΑ (ii)

▶ Επιμέρους θέματα

- ▶ Τρόπος διαχωρισμού λεκτικών μονάδων
- ▶ Σχόλια
- ▶ Διάκριση πεζών / κεφαλαίων γραμμάτων
- ▶ Ενδιάμεση μνήμη (buffer)
- ▶ Ανάνηψη από σφάλματα

Κατασκευή του ΛΑ (iii)

Σχεδίαση
συνολικού
διαγράμματος
μετάβασης

Κατασκευή του ΛΑ (iv)

- ▶ Εναλλακτικοί τρόποι υλοποίησης:
 - ▶ Χειρωνακτικά
 - ▶ Με πίνακα μεταβάσεων
 - ▶ Με το μεταεργαλείο flex